

УДК 342.59

Тіхонова М. А.,
доцент кафедри цивільно-правових дисциплін
Харківського національного університету
внутрішніх справ,
канд. юрид. наук, доцент,
ORCID: 0000-0002-4836-5928

ЩОДО ОСНОВНИХ ОBOB'ЯЗКІВ ПОЛІЦЕЙСЬКОГО: НАДАННЯ ЧИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАДАННЯ НЕВІДКЛАДНОЇ ДОМЕДИЧНОЇ І МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ

В пункті 4 частини 1 статті 18 Закону України (далі – ЗУ) «Про Національну поліцію» встановлено, що поліцейський зобов'язаний надавати невідкладну, зокрема домедичну і медичну, допомогу особам, які постраждали внаслідок правопорушень, нещасних випадків, а також особам, які опинилися в безпорадному стані або стані, небезпечному для їхнього життя чи здоров'я¹.

Відповідно до ЗУ «Про екстрену медичну допомогу» домедичною допомогою є невідкладні дії та організаційні заходи, спрямовані на врятування та збереження життя людини у невідкладному стані та мінімізацію наслідків впливу такого стану на її здоров'я, що здійснюються на місці події особами, які не мають медичної освіти, але за своїми службовими обов'язками повинні володіти основними практичними навичками з рятування та збереження життя людини, яка перебуває у невідкладному стані, та відповідно до закону зобов'язані здійснювати такі дії та заходи (п. 4 ст. 1 означеного Закону). В частині 1 статті 12 цього ж Закону встановлюється, що особами, які зобов'язані надавати домедичну допомогу людині у невідкладному стані, є: рятувальники аварійно-рятувальних служб, працівники державної пожежної охорони, поліцейські, фармацевтичні працівники, провідники пасажирських вагонів, бортпровідники та інші особи, які не мають медичної освіти, але за своїми службовими обов'язками повинні володіти практичними навичками надання домедичної допомоги².

¹ Про Національну поліцію : Закон України. *Відомості Верховної Ради України*, 2015 р., № 40-41. Ст. 379.

² Про екстрену медичну допомогу : Закон України. *Відомості Верховної Ради України*, 2013 р., № 30. Ст. 340.

О. О. Небрат зауважив, що працівники поліції повинні володіти навичками надання невідкладної домедичної допомоги та надавати її відповідно до наказу МОЗ України від 16.06.2014 № 398 «Про затвердження порядків надання домедичної допомоги особам при невідкладних станах», постанови Кабміну України від 21.11.2012 № 1115 «Про затвердження порядку підготовки та підвищення кваліфікації осіб, які зобов'язані надавати домедичну допомогу»¹.

Що стосується надання медичної допомоги працівником національної поліції, то в абзаці 3 частини 1 статті 3 ЗУ «Основи законодавства України про охорону здоров'я» встановлюється, що медичною допомогою є діяльність професійно підготовлених медичних працівників, спрямована на профілактику, діагностику, лікування та реабілітацію у зв'язку з хворобами, травмами, отруєннями і патологічними станами, а також у зв'язку з вагітністю та пологами.

Основні обов'язки медиків щодо надання професійної допомоги, які впливають із ЗУ «Основи законодавства України про охорону здоров'я»², Г. В. Чеботарьова розподілила на групи в залежності від обставин, за яких вимагається допомога: 1) загальний професійний обов'язок кожного медика безплатно подавати першу невідкладну медичну допомогу громадянам у разі нещасного випадку та в інших екстремальних ситуаціях (наприклад, при тяжкому пораненні, гострому отруєнні, патологічних пологах, проявах епідемічних захворювань, небезпечних для життя кровотечах і т. ін.); 2) обов'язок надання первинної лікувально-профілактичної допомоги, яка подається переважно за територіальною ознакою сімейними лікарями або іншими лікарями загальної практики; 3) обов'язок надання спеціалізованої (вторинної) лікувально-профілактичної допомоги (вона надається лікарями, які мають відповідну спеціалізацію і можуть забезпечити більш кваліфіковане консультування, діагностику, профілактику і лікування, ніж лікарі загальної практики); 4) обов'язок надання високоспеціалізованої (третинної) лікувально-профілактична допомоги, що подається лікарем або групою лікарів, які мають відповідну підготовку у галузі складних для діагностики і лікування захво-

¹ Закон України «Про Національну поліцію»: наук.-практ. комент / [О.І. Безпалова, К.Ю. Мельник, О. О. Юхно та ін.], за заг. ред. В.В. Сокурєнка ; МВС України, Харків. Нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2016. С. 57.

² Основи законодавства України про охорону здоров'я : Закон України. *Відомості Верховної Ради України*, 1993 р., № 4. Ст. 19.

рювань, у разі лікування хвороб, що потребують спеціальних методів діагностики та лікування, а також з метою встановлення діагнозу і проведення лікування захворювань, що рідко зустрічаються¹. В світлі п. 4 ч. 1 ст. 7 ЗУ «Про Національну поліцію», поліцейський України повинні вміти та виконувати всі вище перераховані обов'язки медичних працівників.

Автори науково-практично коментаря Закону України «Про Національну поліцію» вважають, що обов'язок поліцейського надавати саме медичну допомогу не суперечить ст. 6 Кодексу поведінки посадових осіб з підтримання правопорядку від 17 грудня 1979 р., який передбачає, що службовці органів правопорядку повинні забезпечувати цілковитий захист здоров'я затриманих ними осіб і, зокрема, повинні вживати негайних заходів, щоб забезпечити надання медичної допомоги у разі необхідності². Пункт 14 частини А. Етика «Декларації про поліцію» встановлює, що поліцейський, під вартою якого знаходиться людина, що потребує медичного догляду, забезпечує такий догляд силами медиків і, якщо необхідно, вживає заходів по збереженню життя і здоров'я цієї людини. Він виконує вказівки лікарів і інших компетентних медичних працівників, коли вони надають затриманому медичну допомогу³. Але Кодекс поведінки посадових осіб з підтримання правопорядку і Декларація про поліцію встановлюють обов'язок поліцейського не надавати медичну допомогу, а забезпечити її надання, тобто викликати швидку лікарняну дорогу особі, яка потребує її, або доставити таку особу до лікарні тощо. Натомість ЗУ «Про Національну поліцію» чітко прописує обов'язок поліцейського з надання саме медичної допомоги з чого можна зробити висновок, що всі працівники поліції зобов'язані мати медичну освіту хоча б на рівні молодшого спеціаліста.

¹ Чеботарьова Г.В. Ненадання допомоги хворому медичним працівником: проблеми кримінально-правової характеристики об'єктивних ознак злочину // *Ученые записки Таврического национального университета им. В. И. Вернадского Серия «Юридические науки»*. Том 23 (62). № 1. 2010 г. С. 294.

² Закон України «Про Національну поліцію»: наук.-практ. комент / [О.І. Безпалова, К.Ю. Мельник, О. О. Юхно та ін.], за заг. ред. В.В. Сокуренька ; МВС України, Харків. Нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2016. 408 с.

³ Науково-практичний коментар Закону України «Про Національну поліцію» / Кол. авт.; кер. авт. кол. д.ю.н., доц. Т.П. Мінка. – Дніпро : Дніпропетр. держ. ун-т внутр. справ, 2017. С. 66.